

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 4/2019-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Júliou Chovancovou, Škultétyho 18, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V č. k. 20 Ps 4/2013-329 zo 7. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 20 Ps 4/2013-329 zo 7. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 10. decembra 2018.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 20 Ps 4/2013-23 z 18. apríla 2013 *ex offio* začal konanie o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obmedzovaná“). Sťažovateľka je právnou zástupkyňou obmedzovanej. Uznesením okresného súdu z 10. mája 2018 bol ustanovený znalec na vyšetrenie zdravotného stavu obmedzovanej. Prvý termín vyšetrenia znalcom bol stanovený na 26. jún 2018, ktorého sa obmedzovaná nezúčastnila z dôvodu zdravotného stavu po úraze, o čom predložila sťažovateľka lekársku správu z 8. júna 2018, a to svojím podaním doručeným okresnému súdu 29. júna 2018.

Druhého termínu vyšetrenia stanoveného na 3. júl 2018 sa obmedzovaná rovnako nezúčastnila. Na informatívnom výsluchu 23. júla 2018 sťažovateľka na túto neúčast na vyšetrení reagovala argumentom, že s ohľadom na zdravotný stav obmedzovanej tá nebola schopná dostaviť sa k znalcovi, o čom predložila lekársku správu z 20. júla 2018. Okresný súd na informatívnom výsluchu uložil sťažovateľke povinnosť založiť do súdneho spisu čitateľnú kópiu lekárskej správy z 8. júna 2018.

Následne okresný napadnutým uznesením zo 7. novembra 2018 uložil sťažovateľke poriadkovú pokutu v sume 300 € podľa § 102 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) z dôvodu nesplnenia povinnosti uloženej jej okresným súdom, teda povinnosti predložiť doklady, ktorými riadne zdokladuje neúčast obmedzovanej na termíne vyšetrenia znalcom.

3. Sťažovateľka vidí v rozhodnutí okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty arbitrárnosť, nespravodlivosť a nezákonnosť, pretože nie je dostatočne odôvodnené, nie je primerané charakteru konania a závery okresného súdu nemajú oporu vo vykonávanom dokazovaní. Podľa tvrdenia sťažovateľky svojím „správaním žiadny priebeh konania

nestažuje, rešpektuje úpravy a výzvy súdu...“. Lekárske správy boli okresnému súdu v lehote zaslané elektronicky a „v požadovanej kvalite zodpovedajúcej originálu. Inými dokumentami sťažovateľka nedisponuje, a preto ich nemohla a ani nemôže súdu predložiť.

Sťažovateľka neručí za kvalitu vyhotovených lekárske správ (ručne napísané ošetrovateľom), a pokiaľ súdu ich kvalita nevyhovovala, nič nebránilo overiť ich obsah u lekára... ktorý lekársku správu vystavil. Ide však o listiny, ktoré sú spôsobilým dôkazným prostriedkom a podľa ich obsahu ich mohol súd vyhodnotiť už na informatívnom výsluchu dňa 23.7.2018, ktorému boli predložené v origináli a s ich obsahom sa oboznámil.

... Ako vyšlo najavo, tieto lekárske správy neboli prekážkou ani v postupe súdneho znalca, ktorý vyhotovil znalecký posudok aj bez vyšetrenia pani [REDAKOVANÉ]. Súdny znalec vzal do úvahy zdravotné okolnosti, ktoré bránili pani [REDAKOVANÉ] zúčastniť sa vyšetrenia...“.

Sťažovateľka ďalej zdôrazňuje, že poriadková pokuta bola uložená jej ako právnej zástupkyňi, pričom „advokát nenesie žiadnu zodpovednosť za to, že sa klientka nezúčastní vyšetrenia u súdneho znalca, ani za to, aké lekárske správy a s akým obsahom, ani v akej kvalite vystavia príslušní odborní lekári. V tomto smere plní len funkciu sprostredkovateľa, keď listiny predložené klientkou zasiela súdu.

Okresný súd... pristúpil k sankcionovaniu sťažovateľky až potom, čo bol znalecký posudok vypracovaný a doručený súdu... až po uplynutí tri a pol mesiaca od dňa informatívneho výsluchu... Sťažovateľku neupozornil na zníženú kvalitu zaslaných listín, ani ju nevyzýval na ich opätovné predloženie. A teda ju ani neupozornil na možnosť uloženia poriadkového opatrenia...

Uložená sankcia ako krajný prostriedok nápravy na vynútenie a upevnenie autority súdu nemá oporu v dôkaznej situácii a sama o sebe ako aj jej výška je neprimeraná skutkovým a právnym okolnostiam. Sťažovateľke však vzhľadom k odôvodneniu uznesenia hrozí, že súd by mohol opakovane ukladať pokutu do výšky 2 000 eur...“.

Sťažovateľka upriamila pozornosť na novú procesnú úpravu Civilného sporového poriadku, podľa ktorej nie je proti uloženiu poriadkovej pokuty prípustný žiadny prostriedok procesnej obrany alebo procesnej nápravy. Napadnuté uznesenie okresného súdu preto podľa jej názoru porušilo jej základné právo na súdnu ochranu, právo na spravodlivé súdne konanie a dokonca aj právo na pokojné užívanie majetku.

4. Na základe týchto skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu boli porušené ňou označené práva, aby napadnuté uznesenie zrušil, priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia na účet jej právnej zástupkyne. Sťažovateľka súčasne navrhla, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu je rozhodnúť o jeho prijatí na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 198/07, III. ÚS 288/2016).

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

9. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

10. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

III.

11. Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľky, že okresný súd jej poriadkovú pokutu v sume 300 € uložil nezákonne. Túto námietku sťažovateľka bližšie rozvádza vo viacerých rovinách. Prvou z nich je polemika odôvodnenosti uloženia poriadkovej pokuty ako takej, jej neprímeraná výška, pričom zároveň zdôrazňuje, že okresný súd k jej uloženiu pristúpil bez akéhokoľvek upozornenia vopred, a napokon upozorňuje, že uloženie poriadkovej pokuty bez akejkolvek možnosti prieskumu môže viesť k svojvôli a k arbitrárnemu prístupu súdu prvej inštancie.

12. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

13. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

14. V zmysle § 102 ods. 1 CSP môže súd uložiť poriadkovú pokutu tomu, kto sťažuje postup konania najmä tým, že a) nesplní povinnosť uloženú súdom a svoju nečinnosť

v konaní neospravedlní včas a vážnymi okolnosťami, b) sa nedostaví na súd, hoci naň bol riadne a včas predvolaný a svoju neprítomnosť neospravedlnil včas a vážnymi okolnosťami, c) neuposlúchne príkaz súdu, d) ruší poriadok alebo dôstojný priebeh pojednávania alebo e) urobí hrubo urážlivé podanie. Z uvedeného vyplýva, že zákonná úprava poriadkovej pokuty nerozlišuje medzi subjektmi, stranami sporu, resp. inými osobami, ktorým možno či nemožno poriadkovú pokutu uložiť. Naopak, slovným spojením „tomu kto“ vyjadruje, že ju možno uložiť komukoľvek, kto sťaží postup konania, a to formou, ktorú ako príklad uvádza.

15. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej je všeobecný súd povinný organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, a zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu zákon na tento účel zveruje vrátane poriadkových opatrení (napr. II. ÚS 43/02, II. ÚS 393/2017).

16. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je právny názor, že ak Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 422 vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012, IV. ÚS 94/2014, I. ÚS 134/2016, III. ÚS 25/2016, III. ÚS 746/2016, II. ÚS 550/2018). Aj preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu len v celkom výnimočných prípadoch, ak sťažnosť signalizuje, že došlo k zásahu do základných práv alebo slobôd v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite (IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, IV. ÚS 717/2013). Vo veci sťažovateľky o takýto výnimočný prípad podľa názoru ústavného súdu zjavne nejde.

17. Ústavný súd uvádza, že v danom prípade vec sťažovateľky možno vzhľadom na hodnotu sporu pred súdmi (suma pokuty 300 €) posúdiť ako vec nižšej významnosti (t. j. bagateľnú vec), kde vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu už samotný predmet sporu v napadnutom konaní zakladá z hľadiska doterajšej judikatúry ústavného súdu (porov. najmä IV. ÚS 358/08, ako aj IV. ÚS 340/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015,

II. ÚS 357/2015, II. ÚS 149/2018) dôvod na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v bagateľných veciach prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne (porov. IV. ÚS 358/08, II. ÚS 136/2018, II. ÚS 149/2018), resp. v prípadoch, ak pôjde o intenzitu zásahu kolidujúcu s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (porov. II. ÚS 193/2018). Takéto vybočenie, resp. neodôvodnenosť rozhodnutia však ústavný súd v prípade sťažovateľky nevzhladol. Jej ústavná sťažnosť je v podstate len nesúhlasom s rozhodnutím všeobecného súdu. Z prednesených argumentov nevyplýva nič, čo by posunulo prejednávajúcu vec do ústavnoprávnej roviny.

19. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti ako celku z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky vrátane jej návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2019